

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hudební výchova – 2. stupeň ZŠ.

Vlastní tvorba a notový záznam.

vyučování s využitím ICT

Metodická poznámka:

Při využívání ICT pro výuku neinformatických předmětů je třeba vždy důkladně zvážit, jestli zvolená metoda skutečně přináší žákům nějaké výhody, jinými slovy, zda zapojení ICT do výuky není samoučelné či dokonce neodvádí pozornost všech přítomných (žáků i učitele) od vlastního předmětu výuky.

Z tohoto hlediska je hudební výchova jedním z oborů, v nichž lze využití ICT dobře ospravedlnit téměř pro jakýkoli účel, neboť technologie dokáží vyřešit základní úskalí pro tento předmět typické. Na rozdíl od jiných výchov se totiž v hudbě jen málo žáků může projevit skutečně tvůrčím způsobem. Zatímco uchopit tužku a nakreslit lepší či horší kresbu může prakticky každé dítě, vytvořit hudební kus a nějak jej prezentovat zvládne málokteré. Většina žáků k tomu postrádá dovednosti v ovládnutí hudebního nástroje (které jim ovšem v rámci školní hudební výchovy můžeme jen zřídka poskytnout). Z tohoto důvodu se hudební výchova často sestává jen z mechanického, ale nikdy prakticky nevyužitého zvládnutí hudební teorie a historie, případně ještě z pokusů o sborový či sólový zpěv. Základní a nejdůležitější činnost – TVORBA – však kvůli výše zmíněným technickým potížím zůstává stranou.

A právě z této slepé uličky nám můžou velmi dobře pomoci nové technologie. S pomocí ICT dokáží žáci s hudbou skutečně tvůrčím způsobem pracovat, zpočátku dokonce nezávisle na tom, jestli mají nějaké předběžné teoretické znalosti nebo ne. Osvojování teorie potom získává na smyslu i významu, což má značný vliv na motivaci žáků. ICT lze velice dobře využít pro výuku notového záznamu, harmonie, rytmu i historie hudby. Jako příklad si uveďme práci s notovým záznamem v open source programu **Musescore** (<http://musescore.org/cs>), nebo alternativně v online aplikaci **Noteflight** (www.noteflight.com).

Materiál vznikl v rámci projektu SES TEACHER, podpořeného Evropskou unií, Středočeským krajem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kterou variantu vybereme?

Muscore:	Noteflight:
<ul style="list-style-type: none">• Je zdarma a lze jej snadno rozinstalovat do počítačové učebny.• Umožňuje vkládání not intuitivně myší při současné sluchové kontrole.• Dokáže přehrát napsanou skladbu za pomoci velkého výběru zvuků hudebních nástrojů.• Dokáže přehrávat vybrané hlasy z napsané partitury.• Umožňuje tiskový výstup notového záznamu např. ve formátu *.pdf• Umožňuje zvukový výstup napsané skladby ve formátu *.wav, *.flac nebo *.ogg• Je vhodný pro desktopovou počítačovou učebnu	<ul style="list-style-type: none">• Je zdarma v demoverzi, ze které ale lze jen omezeně ukládat či tisknout• Umožňuje vkládání not intuitivně myší při současné sluchové kontrole.• Dokáže přehrát napsanou skladbu za pomoci velkého výběru zvuků hudebních nástrojů.• Dokáže přehrávat vybrané hlasy z napsané partitury.• Jeho ovládání je velmi intuitivní.• Je dobře použitelný i pro dotykové obrazovky (např. tablet).• Jako jedna z mála výukových hudebních aplikací je kompatibilní se systémem iOS – vhodný tedy i pro práci s iPady.

Několik příkladů práce:

0) Vstupní informace:

Nechť je velmi krátká a jednoduchá. Např.:

„Notový záznam je jen nástrojem, který nám umožňuje zaznamenat vlastní hudební nápady.“
+ krátká diskuse.

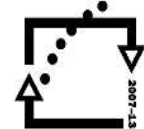
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1) Seznámení se softwarem:

Důležité. Než se žáci pustí do složitějších úloh, je nutné nechat je, aby si základní funkce použitého programu „osahali“. Zadáme tedy úkol jednoduše jako „**volnou tvorbu**“ – ať žáci napíší v programu libovolný hudební kus. Nenechme se odstrašit tím, že někteří jen volně klikají do notové osnovy a čekají, co vznikne – i takové pokusy jsou pro začátek cenné. Navíc tento úkol umožňuje využít znalosti těm, kteří např. hrají na nějaký hudební nástroj a noty tedy znají – rádi předvedou, že jejich skladba dává hudební smysl. Vytvořené skladby společně posloucháme, případně hodnotíme.

Časová dotace: cca 20 minut na plnění úkolu. Má-li naše vyučovací hodina 45 minut, věnujeme ji na seznámení se softwarem a následný poslech vzniklých skladeb celou.

2) Dokončení melodie:

Cílem je seznámit žáky s užitím **hudební fráze** (je na naší úvaze, chceme-li je zatížit i samotným pojmem).

Nabídneme žákům jednu hudební frázi (můžeme jim ji předepsat na tabuli, předem umístit na internet ke stažení, předem poslat e-mailem nebo ji společně vytvořit.) Nejlépe 4 takty.

Úkolem je samostatně dopsat melodii druhou frází tak, aby hudebně dávala smysl a působila uzavřeným dojmem. Je třeba dodržet stejný počet taktů jako v zadané frázi (např. 4).

Hotové práce společně posloucháme a hodnotíme, jak dobře se podařilo melodii uzavřít. Vyvozujeme společně pravidla: melodie působí uzavřeně, končí-li na základním tónu apod.

Časová dotace: cca 15 minut na vlastní plnění úkolu. Pozor, hodnocení prací a vyvozování pravidel může být časově náročnější.

Varianta (pro pokročilé nebo na procvičení v další hodině): každý žák napíše čtyřtaktovou frázi a předá ji spolužákovi k dokončení.

3) Vícehlas:

Cílem je přijít se žáky na způsob, jak funguje **vícehlas**. V závěru hodiny můžeme dojít i k pojmům „harmonie“ a „disharmonie“, výjimečně i k pojmům „lidový“ a „umělý dvojhlas“.

Nabídneme žákům jednoduchou osmitaktovou melodii (můžeme jim ji předepsat na tabuli, předem umístit na internet ke stažení, předem poslat e-mailem nebo ji společně vytvořit.)

Úkolem je samostatně dopsat k melodii druhý hlas tak, aby bylo příjemné souzvuk poslouchat. Výsledné skladby společně posloucháme a hodnotíme jejich libozvučnost, popř. komentujeme, jak na nás daný dvojhlas působí. Vyvozujeme pravidla pro psaní dvojhlasu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Časová dotace: cca 15 minut na vlastní plnění úkolu. Pozor, hodnocení prací a vyvozování pravidel může být časově náročnější.

Varianta (pro pokročilé nebo na procvičení v další hodině): Dopíšeme i třetí hlas.

Závěr:

Dle výše uvedených příkladů lze pracovat i dále – např. **harmonie a akord, dur a moll, harmonizace dané melodie, psaní textu na danou melodii, zhudebnění básně** apod.

Důležitou zásadou by vždy mělo být, že klíčovou součástí hodiny je tvůrčí úkol. Mějme na paměti, že cílem není „naučit se noty“, ale jediné tvořit hudbu. Noty nám slouží jako pouhý prostředek k zápisu hudebních nápadů a myšlenek.

K využívání ICT lze konstatovat, že stejně jako noty slouží jako prostředek, i zapojení ICT je pouze nástroj a pomůcka, nikoli cíl samotný.

Pro projekt SES TEACHER zpracoval Mgr. Ondřej Balík.